

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falcha.

Cal Xamal

Els orígens d'aquesta casa es remunten al 16 de novembre de 1759, el dia que Jaume Casellas va adquirir un tros de terra a Valentí Alsina Tatger i a sa mare, la vídua Maria Tatger. La peça tenia una extensió de dues quarteres i estava emplaçada en un extrem de la propietat del Tatger, a dalt del Pla de Carol. El comprador en va pagar 10 lliures al comptat i va contraure l'obligació de donar al mas Tatger la cinquena part de tota la collita de raïm i de cereal. Com que el tracte permetia dedicar un trosset a hort, fer una bassa i construir un habitatge petit dins dels límits de la terra, el Caselles es va afanyar a aixecar una casa per viure-hi. Era de planta quadrada i estava bastida sobre dues voltes de pedra, una destinada a celler i l'altra a quadra. Pel costat dret pujava una escala al primer pis, on s'hi trobava la cuina i els "quartos" de dormir. L'espai de sota la teulada estava destinat a magatzem de gra i llegums i també per guardar tota mena d'andròmines. Era una estructura típica de la major part de casetes que es van construir en aquella època per aixoplugar les famílies dels parcers que van emigrar a Fals atrets per la possibilitat de plantar vinyes. Aquesta casa estava situada a prop del cingle, de manera que gaudia d'una vista magnífica sobre el Pla de Fals, amb les muntanyes de Montserrat de fons.

El 1765 el Jaume Caselles va fer testament amb el rector del poble i va heretar al seu fill Valentí Casellas. En el capbreu de 1791 consta que el propietari és el Valentí i que la casa paga cada any per Nadal un cens de sis diners al Duc de Cardona. D'una manera o altra, la casa va passar en poder d'un que es deia Mariano Puigdemívol (1806-1857), fill de Valentí i Teresa Junyent. Estava casat amb una dona anomenada Teresa Serarols, i tenia, com a mínim, dos xicots. El desembre de 1857 el Mariano va passar a millor vida, i al cap de pocs mesos va seguir el mateix camí la seva vídua. En aquell moment la casa era coneguda amb el nom de cal Xamallot, renom que després va quedar reduït a cal Xamal.

L'Antoni Puigdemívol Serarols va inscriure el 1866 la propietat al Registre, al·legant que l'havia heretada dels seus pares. El 1879, el Puigdemívol es va vendre els seus drets sobre la casa i la terra per 630 pessetes a Joan Biadiu Comallonga, el que s'havia casat amb la pubilla del Tatger. Tanmateix van seguir vivint a cal Xamal els dos germans Puigdemívol. Primer va morir l'Antoni, i el 1901 ho va fer el Ramon. Malgrat haver estat casats, cap dels dos va tenir descendència. La casa va ser venuda llavors a Francesc Biosca Escales, que era originari de Rajadell, però feia molts anys que vivia a Fals. L'operació no va ser gaire regular, ja que no va quedar cap constància notarial de la compra-venda. Segurament les parts van avenir-se amb un tracte de paraula. En estreta col·laboració amb la seva muller Maria Carol Vilà, de Joval, va tenir un fill, l'Isidre, que va ser el següent amo de cal Xamal.

Ruïnes de Cal Xamal

L'Isidre Biosca va ampliar la propietat el 1914 comprant una porció de 12 quarteres del mas Grau per mil pessetes. El tros limitava amb el mas Dalmau de Rajadell, el camí de Fonollosa a Fals, i amb el cingle d'una costa dita de Riera Maria. L'Isidre Biosca, àlies Xamal, va protagonitzar una peripècia, de la qual en queda un record material. Un dia,

mentre travessava el Torrent del Ridó, un barranc que fa de termenal entre les propietats de la Gabriela i Massana, se li va esverar la mula i aquesta, enfolrada, el va arrossegar torrent avall. Mentre cavalcava cap a l'estimball i es recordava de tots els sants, haguts i per haver, va tenir esma per fer una prometença per si aconseguia salvar la vida. Va acabar il·lès de l'aventura, i com a mostra d'agraïment, va demanar al Gabriela permís per poder erigir un petit oratori en el lloc dels fets.

L'abril de 1920 la casa va canviar una vegada més de mans, en ésser venuda a Isidre Bosch Bru, de Sant Mateu. El venedor va anar a viure a Sant Fruitós, en una casa que, curiosament, avui es coneix amb el nom de casa Xamal. L'Isidre Bosch compartia la casa amb la seva muller Antònia Colillas Casas (1877-1942), de Llanera. L'Antònia havia tingut dos marits abans d'ell, i tenia un fill d'un dels matrimonis anteriors. Amb l'Isidre va tenir dues criatures més, la Rosalia i el Pere. Quan va enviuar, Isidre va quedar sol a cal Xamal amb l'única companyia d'una serventa dita Carolina Juvert Roses. Un dia a la nit del mes de gener de 1943 uns lladres van entrar a robar, i com que algun d'ells era conegut de les víctimes, van optar per assassinar el Xamal i la minyona. Aquesta va morir a l'acte, però l'Isidre Bosch va sobreviure un temps i va ser encara capaç de donar testimoni dels malfactors, que van ser detinguts i castigats.

La casa va passar a Pere Bosch Colilles, però aquest s'estava a Fonollosa i no tenia cap ganes d'ocupar-la, així que se la va vendre a Domingo Roca Vallés, de Manresa. Després de la defunció del Roca, la finca va quedar repartida a parts iguals entre els seus tres fills, Sebastià, Domingo i Jordi, quedant l'usdefruit en mans de la vídua Teresa Bisbal. El Sebastià es va vendre la part de cal Xamal i altres finques a la seva mare, i el 1986 la Teresa va cedir per un preu simbòlic la finca als altres dos fills. Mentrestant però, la casa abandonada va començar a ensorrar-se. A mitjans de la dècada dels vuitanta va esfondrar-se la teulada, i actualment l'edifici és només un munt de runa.

